
PRISMA
BASISONDERWIJS
WOORDENBOEK
NEDERLANDS

De belangrijkste Prisma Woordenboeken:

miniwoordenboeken

- voor cursus en vakantie
- in klein formaat
- in 24 talen, waaronder Turks, Fries, Afrikaans, Arabisch en Fins

basisonderwijs woordenboeken

- voor het basisonderwijs en beginnende taalleerders
- glasheldere uitleg en veel voorbeelden
- met illustraties
- voor de talen Nederlands (verklarend) en Engels

vmbo woordenboeken

- voor beginnende woordenboekgebruikers
- aansluitend bij het vmbo/mbo, bso/tso en onderbouw havo/vwo
- actuele informatie over de hedendaagse basiswoordenschat
- zeer toegankelijk, veel voorbeeldzinnen
- voor de talen Nederlands (verklarend) en Engels

pocketwoordenboeken

- voor de middelbare scholier
- de pocketwoordenboeken met de meeste trefwoorden
- elk jaar bijgewerkt
- overzichtelijk: trefwoorden en tabs in kleur
- voor de talen Nederlands (verklarend), Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans en Fries

handwoordenboeken

- twee delen in één band
- voor bovenbouw havo/vwo, bovenbouw tso/aso, studie en beroep
- gebonden, duurzame uitvoering
- veel voorbeeldzinnen en uitdrukkingen
- kaderteksten met taalweetjes
- voor de talen Nederlands (verklarend), Engels, Frans en Duits

Voorwoord

Dit woordenboek bevat informatie over ongeveer 15.000 woorden die regelmatig worden gebruikt in het Nederlands. Daar zijn ook een aantal woorden bij die voornamelijk in België worden gebruikt.

Het woordenboek is vooral bedoeld voor beginnende woordenboekgebruikers. Het kan daarbij gaan om kinderen die nog geen ervaring hebben met het raadplegen van woordenboeken, maar ook voor anderstaligen die bezig zijn met het leren van Nederlands is dit woordenboek zeer geschikt.

Bij het selecteren van de trefwoorden is gekeken of een woord frequent wordt gebruikt in het Nederlands én of het 'opzoekwaarde' heeft voor de beoogde gebruikers van dit woordenboek. Daarom staan er in dit woordenboek geen heel moeilijke trefwoorden als *embouchure* en *incrimineren*: dit soort woorden worden niet erg vaak gebruikt en ze zullen zeker niet voorkomen in de teksten waarmee de overwegend jonge gebruikers van dit woordenboek in aanraking komen. Maar om dezelfde reden zijn soms ook heel gewone woorden, zoals *aan* en *ik*, niet als trefwoord opgenomen: wij gaan ervan uit dat verreweg de meeste gebruikers van dit woordenboek de betekenis van die woorden al kennen en dat ze die woorden dus zelden of nooit zullen opzoeken.

Bij de trefwoorden staat alle informatie die je ook in 'gewone' woordenboeken aantreft, dus informatie over de spelling, uitspraak, klemtoon, woordsoort, meervoud, vervoeging, betekenis, vaste uitdrukkingen enzovoort. Dit basiswoordenboek is dus een goede opstap naar de uitgebreidere woordenboeken die de gebruikers zullen gaan raadplegen als ze wat ouder zijn. Wel hebben we geprobeerd de informatie zo helder en overzichtelijk mogelijk weer te geven, om verwarring bij het raadplegen van het woordenboek zoveel mogelijk uit te sluiten. Zo zijn bijvoorbeeld de meervoudsvormen bij zelfstandige naamwoorden, die in 'gewone' woordenboeken meestal in verkorte vorm worden weergegeven, in dit woordenboek voluit geschreven.

De omschrijvingen van de betekenissen zijn in eenvoudige, duidelijke bewoordingen gesteld. Vaak staat er achter de betekenisomschrijving een levendige voorbeeldzin; juist door te laten zien hoe een woord in een zin wordt gebruikt, ontstaat een duidelijk beeld van de betekenis van dat woord en van de manier waarop dat woord in de praktijk wordt gebruikt. Het woordenboek bevat ook de verklaring van veel vaste uitdrukkingen en gezegden die regelmatig in het Nederlands worden gebruikt.

Welke informatie in dit woordenboek allemaal te vinden is en hoe die informatie is weergegeven, staat beschreven in de *Gebruiksaanwijzing* op pagina 6.

In dit woordenboek is de officiële Nederlandse spelling gebruikt, zoals die in 2005 door de Nederlandse Taalunie is vastgesteld.

Gebruiksaanwijzing voor het woordenboek

De trefwoorden zijn vet gedrukt en staan in alfabetische volgorde

De trefwoorden staan in vetgedrukte letters voor aan de regel.

Ze staan in alfabetische volgorde. Dus de woorden die beginnen met een *a* vind je aan het begin van het woordenboek en de woorden die met een *z* beginnen aan het eind. En als je het alfabet goed kent, zul je begrijpen dat bijvoorbeeld het trefwoord *absent* ná het trefwoord *abrupt* komt, omdat de letter *s* (de derde letter in *absent*) in het alfabet ná de letter *r* (de derde letter in *abrupt*) komt. Maar *absent* staat vóór *absoluut*, want de letter *e* (de vierde letter in *absent*) komt vóór de letter *o* (de vierde letter in *absoluut*).

Om het opzoeken van trefwoorden wat gemakkelijker te maken, vind je helemaal bovenaan iedere pagina in vette letters het eerste trefwoord van die pagina en het laatste. Dan kun je snel beoordelen of het woord dat jij zoekt op die pagina staat.

Soms staan er twee trefwoorden direct achterelkaar op dezelfde regel. Dit zijn trefwoorden die in de spelling een klein beetje van elkaar verschillen, maar die dezelfde betekenis hebben. Omdat ze in het alfabet direct na elkaar komen, hebben we ze direct achter elkaar op dezelfde regel gezet. Bijvoorbeeld:

barkeeper /barkiepür/ [*de*; barkeepers], **barman** [*de*; barmannen]
iemand die in een café achter de bar staat en drankjes inschenkt

Als twee trefwoorden hetzelfde worden geschreven, maar heel verschillende betekenissen hebben, zijn ze soms als twee aparte trefwoorden onder elkaar opgenomen. Er staan dan nummers achter die trefwoorden. Bijvoorbeeld:

bal¹ [*de*; ballen] rond voorwerp dat je gebruikt bij sport
bal² [*het*; bals] groot dansfeest

Denk eraan dat je in een woordenboek altijd moet zoeken naar de ‘vaste’ vorm van een woord. Daarmee bedoelen we dat je bijvoorbeeld niet moet zoeken naar het woord *bedden*, maar naar het enkelvoud *bed*. En ook de werkwoordsvorm *arresteerde* zul je niet als trefwoord vinden, maar wel het hele werkwoord *arresteren*.

Een onderstreping geeft de klemtoon aan

In de trefwoorden is door een onderstreping aangegeven op welke lettergreep je de klemtoon moet leggen als je de woorden uitspreekt. De lettergreep met het streepje eronder krijgt de klemtoon. Bijvoorbeeld:

bedelen
bedelven

De uitspraak van moeilijke woorden

Van sommige moeilijke woorden weet je misschien niet hoe je ze precies

moet uitspreken. Bij die woorden is tussen schuine strepen weergegeven hoe je ze moet uitspreken. Bijvoorbeeld:

abattoir /aabattwaar/

ace /ees/

Zoals je bij *abattoir* ziet, hebben we ook in de uitspraak aangegeven welk deel van het woord de klemtoon krijgt door daar een streepje onder te zetten.

In sommige woorden komen klanken voor die we niet precies kunnen weergeven met een gewone letter uit het alfabet. Voor de weergave van die klanken hebben we aparte tekens bedacht. Het gaat om de volgende tekens:

ù dit is de korte u-klank, die bijvoorbeeld twee keer voorkomt in het woord *recherche*: /rùsjersjù/

Nog twee voorbeelden:

bagage /baagaazjù/

computer /kompjoetùr/

G Dit is de keelklank waarmee bijvoorbeeld de Engelse woorden *game* en *goal* beginnen:

flamingo /flamingGoo/

tango /tangGoo/

ã, ê, õ, û Dit zijn klanken die je door je neus moet uitspreken:

ambulance /ambuulãsù/

bulletin /bullùtê/

àà, èè, òò, ùù Dit zijn klinkers die in gesloten lettergrepen staan, maar die je bij het uitspreken een beetje lang moet aanhouden:

quarantaine /kaarantèenù/

record /rùkòòr/

Het lidwoord en het meervoud van zelfstandige naamwoorden

Bij een trefwoord dat een zelfstandig naamwoord is, staat tussen vierkante haken welk lidwoord je bij dat woord moet gebruiken: *de* of *het*. Ook staat er wat het meervoud van dat trefwoord is.

Dus: **ananas** [*de*; ananassen] betekent dat je moet zeggen *de ananas* en *twee ananassen*.

Bij sommige zelfstandige naamwoorden kun je als lidwoord zowel *de* als *het* gebruiken, bijvoorbeeld: **animo** [*de* & *het*].

Ook zijn er zelfstandige naamwoorden die twee meervoudsvormen hebben, bijvoorbeeld:

akte [*de*; akten & aktes]

De verleden tijd en het voltooid deelwoord bij werkwoorden

Als een trefwoord een werkwoord is, dan staat tussen vierkante haken wat de onvoltooid verleden tijd is en wat het voltooid deelwoord is:

baden [baadde, heeft gebaad]

rijpen [rijpte, is gerijpt]

Zoals je ziet, hebben we ook aangegeven welk hulpwerkwoord je bij een werkwoord moet gebruiken, *heeft* of *is*.

Bij sommige werkwoorden kun je beide hulpwerkwoorden gebruiken,

bijvoorbeeld:

slenteren [slenterde, heeft & is geslenterd].

Je kunt immers zeggen: *Hij heeft vanmiddag door de stad geslenterd*, maar ook: *Hij is naar de haven geslenterd*.

Sommige werkwoorden hebben een onregelmatige vervoeging, bijvoorbeeld: **brenge**n [bracht, heeft gebracht]. Omdat het niet voor iedereen direct duidelijk zal zijn dat je voor informatie over de woorden *bracht* en *gebracht* moet kijken bij het trefwoord *brenge*n, zijn de onregelmatige werkwoordsvormen als aparte trefwoorden opgenomen. Er staat een verwijzing bij naar het volledige werkwoord:

bracht verleden tijd van *brenge*n

gebracht voltooid deelwoord van *brenge*n

Andere woordsoorten

We hebben het hierboven gehad over zelfstandige naamwoorden en werkwoorden. Maar zoals je weet zijn er nog andere soorten woorden, bijvoorbeeld *bijvoeglijke naamwoorden*, *bijwoorden*, *voorzetsels*, *telwoorden* en *tussenwerpsels*. Bij die woorden staat in dit woordenboek tussen vierkante haakjes tot welke woordsoort ze behoren:

passief [bijvoeglijk naamwoord]

desnoods [bijwoord]

jakkes [tussenwerpsel]

Trefwoorden met meer dan één betekenis

Als een trefwoord meer dan één betekenis heeft, dan staat er voor elke betekenis een zwart bolletje. Zo zie je in het volgende voorbeeld dat het trefwoord *aanslag* drie betekenissen heeft:

aanslag [de; aanslagen] • het doden van een belangrijk persoon of een poging daartoe: *er is een aanslag op de president gepleegd*

• dun laagje dat ergens op zit: *er zit een vette aanslag op het fornuis*

• als je iets in de aanslag houdt, dan houd je het klaar voor gebruik:

de fotograaf hield zijn camera in de aanslag

Sommige trefwoorden behoren tot meer dan één woordsoort. Bij die trefwoorden staat dan achter de zwarte bolletjes informatie over de woordsoorten. Zo zie je bij het trefwoord *permanent* dat het zowel een bijvoeglijk naamwoord als een zelfstandig naamwoord kan zijn:

permanent • [bijvoeglijk naamwoord] voortdurend:

de president wordt permanent bewaakt;

• [de] krullen die de kapper in je haar maakt en die er lang in blijven zitten

Nadere betekenis aanduiding

Soms staat er vóór de betekenisomschrijving tussen punthaakjes (dat zijn de haakjes < en >) een kort stukje informatie dat al iets zegt over de betekenis. Bijvoorbeeld:

balken [balkte, heeft gebalkt] <van een ezel> ‘ia’ roepen

Door ‘<van een ezel>’ weet je direct dat je bij het woord *balken* aan een ezel moet denken.

Ook kan er tussen de punthaakjes informatie staan over de manier waarop een woord wordt gebruikt. Bijvoorbeeld:

bajes [de] <populair woord voor> gevangenis: *de dief zit al een paar maanden in de bajes*

Het stukje ‘<populair woord voor>’ geeft aan dat je het woord *bajes* beter niet kunt gebruiken als je netjes wilt praten of schrijven.

En ten slotte worden de punthaakjes ook gebruikt om aan te geven dat een woord of een uitdrukking voornamelijk in België wordt gebruikt:

camion [de; camions] (in België) vrachtwagen

sneeuw [de] witte vlokken die als neerslag naar beneden dwarrelen als het koud is: *er ligt een dik pak sneeuw op de weg* ★ *zwarte sneeuw zien* (in België) veel armoede kennen

Voorbeeldzinnen

Om duidelijk te maken wat een trefwoord precies betekent, geven wij bij heel veel trefwoorden niet alleen een omschrijving van de betekenis, maar ook een heldere voorbeeldzin waarin dat trefwoord voorkomt. Die voorbeeldzinnen zijn schuin gedrukt en ze staan na de betekenisomschrijving:

averechts [bijvoeglijk naamwoord] als iets een averechts effect heeft, dan gebeurt juist het tegenovergestelde van wat je wilde: *de maatregelen om de files korter te maken, hadden een averechts effect: ze werden juist langer*

tegenzin [de] als je iets met tegenzin doet, vind je het niet leuk om te doen: *met tegenzin ging Robin bij de tandarts naar binnen*

Vaste uitdrukkingen

Veel trefwoorden komen voor in vaste uitdrukkingen. Die vaste uitdrukkingen hebben vaak een betekenis die niet direct duidelijk is. Daarom staan er in dit woordenboek ook veel van die vaste uitdrukkingen, met daarbij de verklaring van hun betekenis.

Je kunt deze vaste uitdrukkingen herkennen aan het zwarte sterretje dat ervoor staat. Ze zijn schuin gedrukt en de verklaring staat erachter:

hand [de; handen] lichaamsdeel aan het uiteinde van je arm, met je pink, ringvinger, middelvinger, wijsvinger en duim: *omdat ze wat wilde vragen, stak Marion haar hand op* ★ *de handen uit de mouwen steken* hard werken ★ *iemand de hand boven het hoofd houden* iemand beschermen tegen kritiek ★ *wat is er aan de hand?* wat is er gebeurd? ★ *dat loopt uit de hand* dat kunnen we niet onder controle houden ★ *dat ligt voor de hand* dat is logisch

Als je in dit woordenboek een vaste uitdrukking wilt opzoeken, kijk dan bij het woord dat in die uitdrukking het meest opvalt. Zo vind je *door het oog van de naald kruipen* bij het trefwoord *oog*. En de uitdrukking *de kat de bel aanbinden* vind je bij het trefwoord *kat*.

Als een woord alleen maar binnen een vaste uitdrukking voorkomt, dan vind je bij dat trefwoord ook alleen de verklaring van die uitdrukking:
bakzeil ★ *bakzeil halen* moeten toegeven dat je iets hebt beweerd dat onzin was: *Mike beweerde dat hij de ijskast makkelijk kon tillen, maar hij moest al gauw bakzeil halen*

a [aa/ [de] eerste letter van het alfabet
 ★ *wie a zegt moet ook b zeggen* als je eenmaal aan iets begonnen bent, moet je het ook afmaken ★ *dat verhaal is van a tot z gelogen* het is van het begin tot het einde gelogen

à [voorzetsel] ★ *zes toegangskaarten à 10 euro* zes kaartjes die elk 10 euro kosten
 ★ *zo'n fiets kost 300 à 400 euro* zo'n fiets kost tussen de 300 en 400 euro

aai [de; aaien] het aaien, streling: *zijn vader gaf hem een aai over zijn bol*

aaien [aai, heeft geaaid] strelen: *onze poes wil graag geaaid worden*

aal [de; alen] slangvormige, glibberige vis, paling

aalbes [de; aalbessen] kleine rode bes aan een aalbessenstruik

aalmoes [de; aalmoezen] klein geldbedrag dat je aan een bedelaar geeft

aalscholver [de; aalscholvers] visetende, zwarte watervogel met een lange, naar beneden gebogen snavel. Aalscholvers staan vaak met hun vleugels te wapperen

aambeeld [het; aambeelden] zwaar ijzeren werkblok van een smid

aambeel [de; aambeien] een met bloed gevulde zwelling in de buurt van de anus: *aambeien kunnen pijn doen*

aanbeeld [het; aanbeelden] = *aambeeld*

aanbellen [belde aan, heeft aangebeeld] op de deurbel van een huis drukken: *toen ik aanbelde, werd er direct opengedaan*

aanbetaling [de; aanbetalingen] gedeelte van het bedrag dat je alvast betaalt voor een aankoop. De rest moet je later nog betalen: *voor mijn computer moest*

ik een aanbetaling doen van 100 euro
aanbevelen [beval aan, heeft aanbevolen] zeggen dat iets of iemand erg goed is: *ik kan je die film erg aanbevelen* ★ *ik houd me aanbevelen voor die antieke klok* als u die klok wegdoet, zou ik hem graag willen hebben

aanbidden [aanbad, heeft aanbeden] erg bewonderen of vereren, erg van iemand houden: *de zanger van de band wordt door duizenden meisjes aanbeden*

aanbieden [bood aan, heeft aangeboden] geven: *mag ik u een kopje koffie aanbieden?*

aanbieding [de; aanbiedingen] iets wat je tijdelijk voor een lagere prijs kunt kopen dan normaal: *bij de supermarkt is deze week de cola in de aanbieding*

aanbod [het] wat iemand je aanbiedt ★ *hij wilde me wel wegbrengen, maar ik heb het aanbod afgeslagen* ik heb zijn aanbod niet aangenomen, ik heb gezegd dat hij dat niet hoefde te doen

aanbranden [brandde aan, is aangebrand] als eten te hard gebakken wordt en het brandt aan, dan wordt het donkerbruin of zwart: *het ruikt hier alsof het vlees aanbrandt*

aanbreken • [brak aan, is aangebroken] beginnen: *de dag breekt aan*

• [brak aan, heeft aangebroken] een verpakking openmaken en iets van de inhoud nemen: *mogen we deze fles cola aanbreken?*

aanbrengen [bracht aan, heeft aangebracht] plaatsen, bevestigen: *vandaag zijn er nieuwe dakpannen aangebracht* ★ *de leraar heeft veel wijzigingen in mijn tekst aangebracht* hij heeft veel in de tekst veranderd

aandacht [de] belangstelling, oplettendheid: *de kinderen luisterden met aandacht naar het verhaal* ★ *schenk maar geen aandacht aan hem* let maar niet op hem

aandachtig [bijvoeglijk naamwoord] met belangstelling, oplettend: *aandachtig naar muziek luisteren*

aandeel [het; aandelen] • bewijs dat iemand voor een klein stukje mede-eigenaar is van een bedrijf; je kunt aandelen kopen en verkopen op de beurs
 • deel, bijdrage: *Raffaella heeft een groot*

aandeel in de werkzaamheden geleverd

aandeelhouder [*de; aandeelhouders*]

iemand die aandelen van een bedrijf bezit

aandenken [*het; aandenkens*] voorwerp

dat aan iets of iemand herinnert: *deze ketting is een aandenken aan mijn oma*

aandoen [*deed aan, heeft aangedaan*]

• aantrekken: *doe je jas aan als je naar buiten gaat*

• aansteken, in werking stellen: *wie wil het licht even aandoen?*

• even bezoeken: *het schip deed veel havens aan tijdens de reis*

aandoening [*de; aandoeningen*] kwaal,

ziekte: *hij heeft een aandoening aan zijn nieren*

aandoenlijk [*bijvoeglijk naamwoord*] ont-

roerend: *Lotte heeft een aandoenlijk gedichtje geschreven*

aandringen [*drong aan, heeft aangedron-*

gen] met grote nadruk vragen: *mijn tante drong erop aan dat ik naar de kap- per ging*

aanduiden [*duidde aan, heeft aangeduid*]

ongeveer beschrijven, duidelijk maken: *de ober duidde mij aan waar de wc was*

aanfluiting [*de*] bespottelijke vertoning:

dat concert was een aanfluiting

aangaan [*ging aan, is aangegaan*] • als

iets je niet aangaat, dan heb je er niets mee te maken en moet je je er niet mee bemoeien

• sluiten: *een huwelijk aangaan*

aangeboren [*bijvoeglijk naamwoord*] iets is

aangeboren als je het bij je geboorte al hebt: *Marianne heeft een aangeboren hartafwijking*

aangedaan [*bijvoeglijk naamwoord*] ont-

roerd: *ik was aangedaan door het zielige verhaal*

aangelegenheid [*de; aangelegenheden*]

zaak: *dit is een serieuze aangelegenheid*

aangenaam [*bijvoeglijk naamwoord*] pret-

tig: *het bubbelbad geeft een aangenaam gevoel*

aangeslagen [*bijvoeglijk naamwoord*]

teleurgesteld, ontmoedigd: *Martijn was aangeslagen door de dood van zijn cavia*

aangeven [*gaf aan, heeft aangegeven*]

• geven: *geef mij de pindakaas even aan*

• duidelijk maken: *kun je ook aangeven waarom je ineens zo boos werd? ★ dat zou*

je hem niet aangeven (in België) dat verwacht je niet van hem

• bij de politie melden dat er een misdrijf is gepleegd: *heb je al bij de politie aangegeven dat je fiets is gestolen?*

aangewezen [*bijvoeglijk naamwoord*] • als

je de aangewezen persoon ergens voor bent, dan ben je de meest geschikte persoon daarvoor

• als je op jezelf aangewezen bent, kun je niet op de hulp van anderen rekenen ★ *het is aangewezen dat ...* (in België) het is nuttig of wenselijk dat ...: *het is aangewezen dat er in elke klas een computer komt*

aangezien [*voegwoord*] omdat

aangifte [*de; aangiften & aangiftes*] ★ *bij*

de politie aangifte doen van een misdrijf

bij de politie melden dat er een misdrijf is gepleegd

aangrijpend [*bijvoeglijk naamwoord*] ont-

roerend: *dat was een aangrijpende film*

aanhalen [*haalde aan, heeft aangehaald*]

strelen, aaien: *die hond wil graag aangehaald worden*

aanhaling [*bijvoeglijk naamwoord*] je bent

aanhaling als je het fijn vindt om iemand te liefkozen of zelf geliefkoosd te worden: *onze poes is erg aanhaling*

aanhalingstekens [*de (meervoud)*] leeste-

kens ("..." of "...") die je gebruikt als je iets wat iemand anders heeft gezegd,

letterlijk weergeeft in je eigen tekst, zoals in de volgende zin: *"Het wordt tijd voor een nieuwe toverstaf", zei Malfidus plagerig tegen Ron*

aanhang [*de*] • de aanhangers van

iemand of iets: *de aanhang van Ajax floot de scheidsrechter uit*

• de partner van iemand: *mijn moeder heeft haar collega's met aanhang uitgenodigd voor een etentje*

aanhanger [*de; aanhangers*] • volgeling:

de paus heeft miljoenen aanhangers over de hele wereld

• aanhangwagen

aanhangwag(en) [*de; aanhangwagens*] kar

die achter een auto kan worden gehangen om spullen in te vervoeren

aanhankelijk [*bijvoeglijk naamwoord*] je

bent aanhankelijk als je snel aan anderen gehecht raakt: *Louise is een aanhankelijk meisje*

aanhef [*de*] de eerste woorden van een brief of de eerste klanken van een muziekstuk: *"Mijn liefste", luidde de aanhef van de brief*

aanhoren [*hoorde aan, heeft aangehoord*] luisteren naar: *we moesten een uur lang die discussie aanhoren* ★ *deze muziek is niet om aan te horen* deze muziek is erg lelijk

aanhouden [*hield aan, heeft aangehouden*] • iemand laten stoppen en aanspreken: *we hielden een voorbijganger aan om de weg te vragen*
• als de politie een misdadiger aanhoudt, dan moet die mee naar het politiebureau en wordt hij verhoord
• voortduren: *het slechte weer houdt maar aan*

aanhouder [*de; aanhouders*] iemand die volhoudt: *de aanhouder wint*

aankaarten [*kaartte aan, heeft aangekaart*] als je een probleem aankaart, dan breng je het probleem naar voren om het te bespreken

aankijken [*keek aan, heeft aangekeken*] in de ogen kijken: *Eva keek mij strak aan* ★ *we zullen het nog eens aankijken* we nemen nog geen beslissing

aanklacht [*de; aanklachten*] beschuldiging ★ *een aanklacht tegen iemand indienen bij de politie* bij de politie melden dat iemand iets heeft misdaan

aanklampen [*klampte aan, heeft aangeklampt*] als je iemand aanklampt, dan laat je die persoon stoppen om hem iets te vragen

aankleden [*kleedde aan, heeft aangekleed*] • kleren aandoen

• iets ergens mee versieren: *je hebt je kamer leuk aangekleed met die lampjes*

aanknopingspunt [*het; aanknopingspunten*] iets wat dient als begin voor iets nieuws, iets waar je op verder kunt gaan: *de vingerafdruk vormt een belangrijk aanknopingspunt in het onderzoek*

aankomen [*kwam aan, is aangekomen*] • op de plaats van bestemming komen, arriveren: *'s middags kwamen wij bij ons vakantiehuisje aan*

• als je iets ziet aankomen, dan verwacht je dat het gaat gebeuren ★ *ze zien me al aankomen* ze zullen zeker niet doen wat ik van ze verlang

• aanraken: *je mag in dit museum nergens aankomen*
• dikker worden: *ik ben twee kilo aangekomen*

aankomst [*de*] moment waarop je ergens arriveert: *na aankomst op het station gingen we iets drinken*

aankomstlijn [*de; aankomstlijnen*] (in België) eindstreep bij een wedstrijd, finish

aankondigen [*kondigde aan, heeft aangekondigd*] bekendmaken dat iets gauw zal gebeuren: *onze meester heeft een andere baan gevonden en kondigde zijn afscheid aan* ★ *de presentator kondigt de zangeres aan* hij vertelt het publiek welke zangeres gaat optreden

aankoop [*de; aankopen*] • het kopen: *bij aankoop van drie flessen krijg je korting*
• iets wat je hebt gekocht: *die racefiets was een dure aankoop*

aanleg [*de*] talent: *Bart heeft aanleg voor muziek* ★ *Pieter heeft aanleg om dik te worden* hij wordt snel dik

aanleggen [*legde aan, heeft aangelegd*] • maken: *ze leggen hier een rotonde aan*
• aan wal gaan liggen: *het schip legde aan in de haven van Antwerpen*

aanleiding [*de; aanleidingen*] gebeurtenis die een andere gebeurtenis tot gevolg heeft: *die bomaanslag was de aanleiding tot een oorlog*

aanlengen [*lengde aan, heeft aangelemd*] vermengen, verdunnen: *je moet de limonadesiroop met water aanlengen*

aanlokkelijk [*bijvoeglijk naamwoord*] iets is aanlokkelijk als het je erg leuk lijkt: *dat is een aanlokkelijk idee*

aanloop [*de; aanlopen*] het stuk dat je hardloopt voordat je een sprong maakt of een bal wegschiet: *de speler nam een lange aanloop voor de strafschop*

aanlopen • [*liep aan, heeft aangelopen*] steeds langs iets schuren: *het wiel loopt aan* ★ *deze kat is bij ons komen aanlopen* deze kat, die aan het zwerven was, heeft bij ons onderdak gevonden

• [*liep aan, is aangelopen*] ★ *rood aanlopen* een rood gezicht krijgen, bijvoorbeeld van schaamte of woede

aanmaken [*maakte aan, heeft aangeemaakt*] • klaarmaken ★ *sla aanmaken* er een sausje over gieten om de sla lekker

der te maken

- aansteken: *de open haard aanmaken*

aanmanen [maande aan, heeft aange-
maand] dringend aansporen om iets te
doen: *iemand aanmanen om zijn schul-
den te betalen*

aanmelden [meldde aan, heeft aange-
meld] als je je ergens voor aanmeldt,
dan geef je je ergens voor op: *ik heb
me dit jaar bij die sportclub aangemeld*

aanmerkelijk [bijvoeglijk naamwoord] tame-
lijk veel, aanzienlijk: *dit rapport is aan-
merkelijk beter dan het vorige*

aanmerking [de; aanmerkingen] afkeu-
rende opmerking: *mijn moeder maakt
altijd aanmerkingen op mijn kleding* ★ *in
aanmerking komen voor iets kans maken
op iets: jij komt in aanmerking voor de
hoofdprijs*

aanmoedigen [moedigde aan, heeft aan-
gemoedigd] iemand aansporen om iets
goed te doen: *de schaatser werd aange-
moedigd door het publiek*

aannemelijk [bijvoeglijk naamwoord] iets is
aannemelijk als je gelooft dat het wel
waar is: *het is aannemelijk dat de wed-
strijd wordt afgelast met al die plassen op
het veld*

aannemen [nam aan, heeft aangenomen]

- in ontvangst nemen: *waarom wil hij
dat geschenk niet aannemen?* ★ *een bood-
schap voor iemand aannemen* luisteren
naar een mededeling voor iemand
anders en die later aan die andere per-
soon doorgeven
- geloven, veronderstellen: *ik neem aan
dat we deze zomer weer naar Frankrijk
gaan met vakantie* ★ *neem dat nou maar
van mij aan* geloof dat nou maar
- in dienst nemen, aanstellen: *het res-
taurant heeft een nieuwe kok aangenomen*

aannemer [de; aannemers] iemand die
iets bouwt of maakt voor een bedrag
dat van tevoren met hem is afgespro-
ken: *mijn ouders laten door een aanne-
mer een dakkapel op het huis zetten*

aanpakken [pakte aan, heeft aangepakt]

- uit de handen van iemand anders
overnemen: *kun jij dit bord even aan-
pakken?* ★ *die jongen weet van aanpak-
ken* hij werkt erg hard
- optreden tegen: *ik vind dat ze voetbal-*

vandalen hard moeten aanpakken

• iets op een bepaalde manier doen: *je
pakt dat probleem helemaal verkeerd aan*

aanpassen • [paste aan, heeft aangepast]

- aantrekken om te passen: *Loes heeft
wel tien jurken aangepast*
- zich aanpassen [paste zich aan, heeft
zich aangepast] als je je ergens aan aan-
past, dan gedraag je je op een manier
die goed past bij de omstandigheden:
*Eskimo's hebben zich aangepast aan het
leven in de barre kou*

aanplakbiljet [het; aanplakbiljetten] groot
vel papier met daarop een aankondi-
ging of reclame, dat buiten op een
muur of op een bord wordt opgeplakt,
affiche

aanpraten [praatte aan, heeft aangepraat]
als je iemand iets aanpraat, dan pro-
beer je door te praten iemand over te
halen om iets te geloven of om iets te
kopen: *mijn vader heeft zich door een
slimme verkoper een duur scheerapparaat
laten aanpraten*

aanprijzen [prees aan, heeft aangeprezen]
aanbevelen: *deze film wordt in de krant
aangeprezen*

aanraden [raadde aan, heeft aangeraden]
als je iemand iets aanraadt, dan geef je
hem de raad om iets te doen: *de dokter
raadde mijn moeder aan om een paar
dagen in bed te blijven*

aanraken [raakte aan, heeft aangeraakt]
even met je lichaam tegen iets aankom-
men of even met je vingers aan iets zit-
ten: *je kunt die hete kachel beter niet
aanraken*

aanranden [randde aan, heeft aangerand]
als iemand wordt aangerand, dan
wordt die persoon (meestal een vrouw)
met geweld gedwongen tot seksuele
handelingen

aanrecht [de & het; aanrechten] werkblad
met kastjes eronder in de keuken,
meestal ook met een gootsteen

aanreiken [reikte aan, heeft aangereikt]
aangeven, overhandigen: *kun je mij dat
boek even aanreiken?*

aanrichten [richtte aan, heeft aangericht]
veroorzaken: *hij heeft veel schade aange-
richt met zijn auto*

aanrijding [de; aanrijdingen] botsing van
een voertuig met iets of iemand

aanschaffen [schafte aan, heeft aangeschaft] kopen: *de burens hebben een nieuwe auto aangeschaft*

aanschietsen [schoot aan, heeft aangeschoten] • als je iemand aanschiet, dan houd je hem even tegen om iets te vragen of te zeggen

- als je kleren aanschiet, dan trek je ze vlug aan: *Henk schoot zijn jas aan en weg was hij*

aanslaan • [sloeg aan, heeft aangeslagen] met een slaande beweging aanraken: *je moet die pianotoets zachtjes aanslaan*

- [sloeg aan, is aangeslagen] succes hebben: *het toneelstuk sloeg niet aan bij het publiek*
- [sloeg aan, is aangeslagen] beginnen te draaien: *de motor slaat aan*
- [sloeg aan, heeft aangeslagen] beginnen te blaffen: *de waakhond sloeg aan*

aanslag [de; aanslagen] • het doden van een belangrijk persoon of een poging daartoe: *er is een aanslag op de president gepleegd*

- dun laagje dat ergens op zit: *er zit een vette aanslag op het fornuis*
- als je iets in de aanslag houdt, dan houd je het klaar voor gebruik: *de fotograaf hield zijn camera in de aanslag*

aansluiten [sloot aan, heeft aangesloten]

- als iets aansluit dan zit er weinig ruimte of tijd of verschil tussen • *die twee treinen sluiten op elkaar aan* je kunt op de andere trein overstappen zonder lang te hoeven wachten • *jouw plannen sluiten precies aan bij de mijne* onze plannen passen heel goed bij elkaar
- verbonden zijn met: *dit huis is nog niet aangesloten op de waterleiding*
- als je je ergens bij aansluit, word je lid van een groep: *ik heb me aangesloten bij een zwemvereniging*

aansluitend [bijvoeglijk naamwoord] direct daarna: *eerst zien jullie een filmpje over pesten op school en aansluitend gaan we erover praten*

aansluiting [de; aansluitingen] het aansluiten, verbinding: *wij hebben nog geen aansluiting op de kabeltelevisie*

aansmeren [smeerde aan, heeft aangesmeerd] als iemand je iets aansmeert, dan verkoopt hij je op een slimme ma-

nier iets wat je eigenlijk niet had willen kopen: *ik heb me een veel te dure computer laten aansmeren*

aanspannen [spande aan, heeft aangespannen] strakker spannen: *we moeten de lijnen van de tent beter aanspannen*

aanspoelen [spoelde aan, heeft & is aangespoeld] uit het water aan land drijven: *na de scheepsramp spoelden er wrakstukken aan op het strand*

aansporen [spoorde aan, heeft aangespoord] iemand aanmoedigen om zijn uiterste best te doen: *ze spoorde hem aan om harder te zwemmen*

aanspraak [de] • als iemand aanspraak heeft, dan heeft hij de mogelijkheid om met andere mensen te praten: *mijn oma heeft in het bejaardencentrum veel meer aanspraak dan toen ze nog alleen woonde*

- als je ergens aanspraak op maakt, dan vind je dat je er recht op hebt: *hij maakte aanspraak op een deel van de winst*

aansprakelijk [bijvoeglijk naamwoord] verantwoordelijk: *als het jouw schuld is, dan ben je aansprakelijk voor de schade bij die botsing*

aanspreken [sprak aan, heeft aangesproken] • tegen iemand beginnen te praten: *een toerist sprak mij aan om de weg te vragen*

- in de smaak vallen: *die muziek spreekt mij aan*

aanstaan [stond aan, heeft aangestaan] bevallen: *jouw brutale gedrag staat me niet aan*

aanstaand [bijvoeglijk naamwoord] eerstkomend, eerstvolgend: *aanstaande zondag gaan we op vakantie*

aanstalten [de (meervoud)] als je aanstalten maakt om iets te gaan doen, dan tref je daar voorbereidingen voor: *ze maakten aanstalten om te vertrekken*

aanstekelijk [bijvoeglijk naamwoord] iets wat iemand doet is aanstekelijk als je het spontaan ook zelf gaat doen • *Bart lacht heel aanstekelijk* als Bart lacht, moet jij vanzelf ook lachen

aansteken [stak aan, heeft aangestoken]

- in brand steken, laten branden: *'s avonds staken we de kaarsen aan*
- een besmettelijke ziekte op een ander